

Religious Humanism

- 1) משנה מסכת אבות פרק ג * [הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם
- 2) ילקוט שמעוני תורה פרשת בראשית רמז יג אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ... למה נבראו צפור שמים ודגי הים למה נבראו מגדל מלא כל טוב ואין לו אורחים מה הנייה לבעליו
- 3) בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ח סימן א ... אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך, יתוש קדמך, שלשול זה קדמך, א"ר נחמן אחור לכל המעשים, וקדם לכל עונשין
- 4) קהלת פרק ג פסוק יט כִּי מִקֶּרֶה בְּנִיחָאֲדָם וּמִקֶּרֶה הַבְּהִמָּה וּמִקֶּרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה בְּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכָל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהִמָּה אֵין כִּי הַפֶּל הַבָּל:
- 5) תפילות נעילה יו"כ מה אנחנו, מה חיינו, מה חסדנו, מה כחנו, מה גבורתנו. מה נאמר לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו. הלא כל הגיבורים כאין לפניך, ואנשי השם כלא היו, וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל. כי כל מעשינו תוהו, וימי חיינו הבל לפניך, ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכול הבל. אתה הבדלת אנוש מראש ותכירהו לעמוד לפניך,
- 6) תהלים פרק ח (ד) כִּי־אָרְאָה שָׁמַיִךְ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶיךָ יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנִתָּה: (ה) מִה־אֲנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבְרָאֲדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ: (ו) וּתְחַסְרֵהוּ מַעֲט מַאֲלָהִים וְכָבוֹד וְהַדָּר תַּעֲטֶרְהוּ: (ז) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שֵׁתָה תַחַת־רַגְלָיו: (ח) צִנְה וְאֲלָפִים כָּלָם וְגַם בְּהִמּוֹת שָׂדֵי: (ט) צַפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם לַעֲבֹר אַרְחוֹת יָמַי: (י) יִקְנֹק אֲדֹנָיִנוּ מִה־אֲדָר שָׁמַיִךְ בְּכָל־הָאָרֶץ:

7) Rav Aharon Lichtenstein : Values in Halacha pg. 37 From a religious perspective, however, which regards mankind as having not only rights but responsibilities,.... Man's relation to God entails obligations to Him, so that energies which might have been channeled toward the advancement of purely human welfare are expended in the service of God. In this sense, therefore, the religious point of view is..less humanistic than the secular

8) RAL VII pg. 41 -Divine selection - this relation is initiated through an act of grace.... It is God who invests human life with meaning – first, by electing man in the act of creation proper, and then by maintaining community with him

9) RAL VII pgs. 42-43 Halacha is predicated upon human freedom
The whole of Halakha rests upon this vision. As a normative system, it is grounded upon one cardinal premise: human freedom and creativity. And as an experienced reality, it trumpets forth, in turn, one central message: human freedom and creativity. It does not merely posit... this doctrine as a metaphysical principle. It envisions freedom, at every level and in every sphere,It makes one persistent demand: Choose. Decide. As a

pervasive legal system, Halakha posits Jewish existence at the plane of maximal consciousness and decision. The Jew is insistently called upon to exercise intelligence and rational will – to act, that is, as an active subject rather than as a passive object.

10) RAL VIH pg. 47 Nature of Man VS. Experience of Man our second focus – the degree of concern for human welfare – poses an entirely different question. In a sense, of course, the two problems are related. Insofar as one assumes the majesty and dignity of man, he presumably becomes less prone to otherworldliness. Respect for human personality would naturally lead to concern for satisfying all its needs and for the fullest development of the total environment within which it finds both realization

11)RAL VIH pg. 49 Novarduk Or, to take a recent Jewish example, R. Yosef Yosel Hurwitz, the founder of the Nowaredok school of *musar*, entertained the most exalted conceptions of man's intrinsic worth and yet counseled radical forms of asceticism and renunciation

12) RAL VIH pg. 53 Judaism validates human needs this spirit is rooted in an awareness of the significance of man's temporal needs, physical as well as psychological... **pg. 54** The emphasis is rather upon a discipline of choice and direction. Man's basic physiological and psychological drives are recognized as healthy, but they are channeled and chastened by being integrated into a harmoniously ordered discipline.... The basic goal is *kedusha*, not the suppression but the sanctification of world and self, and the primary means is the organization of experience around a divinely ordained normative order

14)תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף צא עמוד ב תניא : אמר ר"א הקפר ברבי, מה ת"ל: וכפר עליו מאשר חטא על הנפש? וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים ק"ו: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה.

15)תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קד עמוד א בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה,

16)רש"י מסכת כתובות דף קד עמוד א ולא נהניתי בעולם הזה - [אפילו] לפי טורח שיגעתי באצבע קטנה שלי.

17)תוספות מסכת כתובות דף קד עמוד א לא נהניתי אפילו באצבע קטנה - דאמרינן במדרש עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו ומייתי הא עובדא דרבי.

18)תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יא עמוד א זה אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא חזרת ולא קישות ולא צנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים

19) RAL VIH pg. 58 Scaffolding or arena of kedusha may at once accept and criticize, tolerate and amend, welcome the gross world of human appetites, as the squalid scaffolding from amid which the life of the

spirit must rise, and insist that this also is the material of the Kingdom of God.

The Halakha does not merely regard the mundane order as “squalid scaffolding” from which spiritual life may emerge. The mundane is itself one facet of the spiritual life – not just an arena within which spirituality may grow but, insofar as it is the subject of numerous commandments, the very fabric of halakhic living. It is not just a preliminary to religious existence but, when governed by the relevant mitzvot and halakhot, one aspect of it.

(20) תלמוד בבלי מסכת יומא דף מד עמוד ב בכל יום היה חותה בשל כסף וכו', מאי טעמא? התורה חסה על ממונן של ישראל.

(21) תלמוד בבלי מסכת מנחות דף עו עמוד ב אותה, מפני החיסחון. (אמר רבי אלעזר) מאי מפני החיסחון? אמר רבי אלעזר: התורה חסה על ממונן של ישראל.

22)RAL VIH pg. 61 Sacrifice, Not Ascetism Clearly, if the Halakha rejects outright asceticism, it has no hesitation about demanding personal sacrifice... Halakha shifts the center of authority from man to the law....On the one hand, man is no longer vested with the power of ultimate decision. On the other hand, human comfort is discarded as the normal ground of decision

23)RAL VIH pg. 62 Sacrificing Moral Judgement The sacrifice it requires – in principle, and occasionally in practice – is not only natural inclination but moral judgment proper. As Kierkegaard so clearly perceived, the *Akeda* involved Abraham's ethical instincts as well as his son

24)RAL VIH pg. 64 Summary of Judaism and Humanism It is almost ludicrous to speak of Judaism as an anthropocentric religion. Judaism is humanistic in its vision of man's worth, its concern for his well-being, and its positive approach to all aspects of his existence. But it harbors no illusions about man's servile position, a position he occupies not as a punishment for some Original Sin but simply as his natural condition; or, at a higher level, as the result of his covenantal commitment

25)RAL VIH pg. 70 Cardinal Newman- Sun drop from heaven holds it better for the sun and moon to drop from heaven, for the earth to fail, and for all the many millions who are upon it to die of starvation in extremest agony, as far as temporal affliction goes, than that one soul, I will not say, should be lost, but should commit one venial sin, should tell one wilful untruth, though it harmed no one, or should steal one poor farthing without excuse

(26)רמב"ם הלכות שבת פרק ב הלכה ג כשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י גוים ולא ע"י קטנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם, אלא על ידי ג גדולי ישראל וחכמיהם, ואסור להתמהמה בחילול שבת

לחולה שיש בו סכנה שנאמר +ויקרא י"ח+ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהם,

27)תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יט עמוד ב קברו את המת וחזרו, ולפניהם שתי דרכים, אחת טהורה ואחת טמאה, בא בטהורה - באין עמו בטהורה, בא בטמאה - באין עמו בטמאה, משום כבודו...תא שמע: גדול כבוד הבריות שדוחה [את] לא תעשה שבתורה

28)תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד ב נר ביתו ונר חנוכה - נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו.

29)מרדכי מסכת פסחים תוספת מערבי פסחים [המתחיל ברמז תריא] מיהו מה שאנו משימין המפה על הלחם שחרית...ויש ליתן טעם דהיינו שלא לבייש את הפת דאם היה הפת מגולה בלא מפה יהיה בושת לפת

30)מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה יא והרי דברים ק"ו, ומה אם אבנים שאין בהן דעת לא לרעה ולא לטובה, אמר הקדוש ברוך הוא לא תנהג בהן מנהג בזיון, חברך שהוא בדמותו של מי שאמר והיה העולם, דין הוא שלא תנהוג בו מנהג בזיון, - אשר לא תגלה ערותך עליו.

31)רש"י מסכת שבת דף פא עמוד ב שדוחה את לא תעשה - דכתיב (דברים כב) והתעלמת מהם - פרט לזקן ואינו לפי כבודו, והכא נמי, טלטול דרבנן אלאו דלא תסור אסמכוה רבנן, ובמקום כבוד הבריות נדחה.

32)רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כז הלכה י כל אלו הדברים לפי מה שיראה הדיין שזה ראוי לכך ושהשעה צריכה, ובכל יהיו מעשיו לשם שמים ואל יהיה כבוד הבריות קל בעיניו שהרי הוא דוחה את לא תעשה של דבריהם וכל שכן כבוד בני אברהם יצחק ויעקב המחזיקין בתורת האמת שיהיה זהיר שלא יהרס כבודם אלא להוסיף בכבוד המקום בלבד

33)רמב"ם הלכות אבל פרק ג הלכה יד מותר לכהן להטמא בבית הפרס או בחוצה לארץ לדבר מצוה בזמן שאין שם דרך אלא היא, ... וכן מיטמא בטומאה מדבריהם לכבוד הבריות, כיצד אבל שהלך בבית הפרס הכל הולכין אחריו שם לנחמו,

34)RAL VIH pg. 89 Dangers of Underapplying humanistic factors in Pesak Consequently, the failure to invoke these dispensations in any but the most extreme cases cannot but erode their position – and popular awareness of that position – as central values within the Torah-halakhic order